

Fénysugár a sötétségben

Emlékezés a pesti gettó válságos napjaira

A Vasvári Pál utcai templom-ház, melynek irodájában a körzet rabbiját, Kohlmann Nándort felkerestük, csak kis nekiírásmódosításra van az utcakeresztezéskéntől, ahol 1944 novemberében a pesti gettó deszkafalát összeácsolták. Kohlmann rabbi mégis csak nagy kerülővel jutott a palánk mögé, előbb végig kellett járnia az üldözöttek szenvedéseinek megalázó útját. 1944. október 20-án hurcolták el a lakásáról és csak december 18-án terelték be a gettóba, ahol az Akácfa utca 36. számú ház első emeletén jutott hajlékhoz, özvegy Amselné, egy ékszerész özvegye lakásában, ahová egy Tátra utcai ügyvezető védett házból vitték dr. Schwartz Benjáminnal, a Budapesti Izraelita Hitközség későbbi vezető főrabbijával. Kohlmann rabbi mindvégig a gettóban maradt, az Akácfa utcai házban, mely rövidesen a környék vallásos lakóinak központja lett. Mert a legnagyobb veszély és nélkülözések közt sem feledkezett meg hivatásáról, de azért is, mert a gettóban élő hívei, mikor értesültek érkezéséről, siettek felkeresni és kérték, segítse őket a vallás vigaszával.

— Sokat, sajnos, nem tehettem — emlékezik vissza a gettó vallásos életének szerény megnyilatkozásaira — hiszen az éhező, fagyoskodó, tömegszállításokon hanyódozó tízezrekhez nem juthatott el a szavam. Az Akácfa utca és közvetlen környékének vallásos zsidói azonban minden este összegyűltek abban a szobában, melyet Amselné estére, a lakóktól kölcsönként székekkel, asztallal, imateremmel rendezett át, mely mindig szorongásig megtelt, sőt channakkakor még egy szobával ki is bővült.

— Természetesen — emlékezik Kohlmann rabbi — reggel is rendszeresen imádkoztam s minden reggel együtt volt a minje is. Bármilyen vigasztalan, reménytelennek látszó volt is az emberek élete a gettóban, itt a mi környékünkön kialakult egy kis közösség hitélete. Nemcsak imádkoztak, arra is megkértek, tartsak minden este biblia-előadást, melynek egyre növekvő hallgatósága volt. Január elejéig Amselné szobájában, majd mikor a bombázás egyre erősödött, az Akácfa utca 36 hatalmas pincéjének egy távoleső részében.

Ekkor már itt tartottuk a mindennapi istentiszteletet is. Itt gyűjtöttük meg a hívők által ajándékozott gyertyát és innen a pince mélyéről szállt magasba a forró imádság szereteteink és magunk megmeneküléséért, a boldog, szabad életért. S bár a gettó betegei, elesettjei, éhezői között járva, a sok szenvedés láttán már nem tudtunk bizakodni, hogy megéljük a jobb, szebb, emberibb világot, ott az Akácfa utcában, míg imádkoztunk, egy pillanatra mégis hinni tudtunk a szabadulásban, reménykedni, hogy újra viszontlátjuk azokat, akik legkedvesebbek szívünknek s akiktől könyörtelenül elválasztottak bennünket. Amíg imádkoztunk, nemcsak istenhitünk erősödött, de bizni tudtunk a megmenekülés csodájában is, bárminő valószínűtlennek tetszett, hogy élve kerülünk ki a gettóból.

A hit adott erőt Kohlmann rabbinak is, hogy teljesítse hivatását az Akácfa utcai imaszoba területén túl is, ahol egyre több, súlyosabb feladat várt a hívő lelkek gondozójára. Betegség, éhség, brutalitás, mind több gettólakó életét követelte áldozatul s Kohlmann rabbi azokat, akik lakásának környékén hunytak el, kötelességének tartotta elkísérni utolsó útjukra s elmondani a halotti imát értük a Klauzál téri ideiglenes temetőben. S egyre kevesebb lett a kenyér s nagyobb a halottak száma.

Imádkozott, tanított, kintartásra buzdított január elejéig. Az esti ima előmondása közben jutott fülébe az elszörnyedve suttogott hír, hogy húszéves orvostanhallgató fia, akiről úgy hitte biztonságban van a Vadász utcai védett házban, a terror áldozata lett. Még ekkor sem roppant össze, csak egy pillanatra vált sóhajtóra a hangja. — Nincs már fiam... — suttogta s tovább imádkozott. A maradék zsidóság megmeneküléséért s feleségéért, mert akkor még nem sejtette, hogy hiába várja haza Raavensbrückből...

Húsz éve most, hogy ledőltek a gettó palánkjai, megnyílt előttünk az új világ. Azóta Kohlmann Nándor, a Vasvári Pál utcai körzet rabbija, ismét régi templomában imádkozik, régi otthonában tanít, magyarázza az Írás szavát, hívei között, akik most is felkeresik útmutatásért, örömben és bánatukban.

L. I.

Budapestre vonatkozó újságcikkek			
Szerző:	L. I.		
Cím:	Fénysugár a sötétségben. Em. Amselné özvegye a pesti gettó válságos napjaira		
Forrás:	Hírlap		
(Hely)	1965. jan. 15.	(Idő)	(Köt. v. füz.)
			(Oldal)
Tárgy	303.31(064.55)		
Hely	Idő		
	1945/1965		
Személy	Helyszám		
	Oszályozás		